

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-101

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Compulsory Paper I

(History and its Theory)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the term 'History' and give its nature.

(2) Explain the relation between Political Science and History.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What are the main features of Arabic history writing ?

(2) What is Post-modernism ? Give its impact on the writing of history.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain the linear theory of history.

(2) Explain the materialist theory of history.

P.T.O.

- (3) What is structuralism ? Explain it.
(4) "History is the biography of Great peoples." Comment.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Church history writing;
(2) Ancient Indian idea of history;
(3) School of Scientific history;
(4) Enlightenment trends;
(5) Herodotus;
(6) Explain the impacts of Romantic theory on the writing of history.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 'इतिहास' संज्ञा स्पष्ट करून तीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
(2) राज्यशास्त्र आणि इतिहास यांचे संबंध स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) अरब इतिहास लेखनाची मुख्य वैशिष्ट्ये काय होती ?
(2) उत्तर-आधुनिकवाद म्हणजे काय ? इतिहास लेखनावर झालेले परिणाम विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **देन** प्रश्नांची प्रत्येकी उत्तरे **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) इतिहासा संदर्भातील एकरेषीय गतीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) इतिहासाची भौतिकवादी मिमांसा स्पष्ट करा.
- (3) संरचनावाद म्हणजे काय ? हे सांगून ते स्पष्ट करा.
- (4) “थोर व्यक्तिचीं चरित्रे म्हणजे इतिहास.” भाष्य करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार**वर थोडक्यात टिपा लिहा (प्रत्येकी **100** शब्दांत) : [20]

- (1) चर्च इतिहास लेखन.
- (2) प्राचीन भारतीय इतिहासाची संकल्पना.
- (3) इतिहासाचा शास्त्रिय प्रवाह.
- (4) बुद्धिवादी प्रवाह.
- (5) हेरोडोटस्
- (6) स्वच्छंदतावादी सिद्धान्ताचा इतिहासलेखना वरील परिणाम.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-102

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Compulsory Paper II

(Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the religious sources of ancient India.

(2) Survey the salient features of Neolithic settlement in India.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the nature of state and administration under the Mauryas.

(2) Discuss the natural of society and economy in Sangam age.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain the importance of archaeological sources.

(2) Review the administrative system of the Satvahanas.

P.T.O.

- (3) What was the nature of kingship in the later Vedic age ?
(4) Examine the nature and importance of Ashoka's Dhamma.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) The term of Ancient India;
(2) The Indica of Megasthenes;
(3) Kalidas;
(4) Jorwe culture;
(5) Nature of society in Sangam literature.
(6) Nalanda University.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या धार्मिक साधनांचे परीक्षण करा.
(2) भारतातील नवशमयुगीन वैशिष्ट्यांचा आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मौर्यकालीन राज्याचे स्वरूप व प्रशासनाचे परीक्षण करा.
(2) संगमकालीन समाज व आर्थिक स्वरूपाविषयी चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांचे प्रत्येकी **250** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) पुरतत्वीय साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) सातवाहनांच्या प्रशासकीय पद्धतीचा आढावा घ्या.
- (3) उत्तरवैदिक काळातील राजपदाचे स्वरूप काय होते ?
- (4) अशोकाच्या धम्माचे स्वरूप व महत्वाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार**वर थोडक्यात प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [20]

- (1) प्राचीन भारत संज्ञा.
- (2) मेगॅस्थेनिजचा इंडिका.
- (3) कालिदास.
- (4) जोर्वे संस्कृती.
- (5) संगमवाङ्मयातील समाजाचे स्वरूप.
- (6) नालंदा विद्यापीठ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-103

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Core Paper 3 : Maratha Polity)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the importance of Archival Sources useful for the study of Maratha Polity.

(2) Give an account of the octroi system of Maratha state.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Critically evaluate the process of Maratha state formation.

(2) Explain the nature of Military Administration under the Marathas.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) How is the 'Bakhar' Literature useful as a source of Maratha History ? Discuss.

(2) Explain the nature of village administration under the Marathas.

P.T.O.

- (3) Give an account of the income sources of Maratha state.
- (4) Examine the salient features of the traditional judicial system under the Marathas.
4. Write notes on any *four* of the following (in **100** words each) : [20]
- (1) Term Maratha Polity;
- (2) Shivbharat;
- (3) Kingship under the Maratha;
- (4) Balutedari System;
- (5) Sardeshmukhi;
- (6) Police system under the Marathas.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या पुराभिलेखीय साधनांचे परीक्षण करा.
- (2) मराठा राज्याच्या जकात व्यवस्थेचा आढावा घ्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) मराठा राज्यनिर्मितीच्या प्रक्रीयेचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
- (2) मराठेकालीन लष्करी प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची प्रत्येकी **250** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) मराठ्यांच्या इतिहासाचे साधन म्हणून 'बखर' वाङ्मय किती उपयुक्त ठरते ? चर्चा करा.
- (2) मराठेकालीन ग्रामिण प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (3) मराठा राज्याच्या उत्पन्नांच्या साधनांचा आढावा घ्या.
- (4) मराठेकालीन पारंपारिक न्यायदान पद्धतीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे परिक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार**वर प्रत्येकी **100** शब्दांत टिपा लिहा : [20]

- (1) मराठा राज्यव्यवस्थेची संज्ञा.
- (2) शिवभारत.
- (3) मराठेकालीन राजपद.
- (4) बलुतेदारी पद्धती.
- (5) सरदेशमुखी.
- (6) मराठेकालीन पोलीस व्यवस्था.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-104

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper I

(Cultural History of Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Describe the salient features of Maharashtra culture.
 - (2) Explain the various views about the origin of Marathi people.
2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the socio-political and religious references of 'Maharashtra Dharm' concept.
 - (2) Explain the philosophy and teaching of the Sufi cult.
3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Give an account of the origin of Marathi Language.
 - (2) Explain the nature of Bakhar Literature.

P.T.O.

- (3) Explain the impact of Islamic culture on Marathi people and literature.
- (4) State the Architectural features under the Marathas.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Nomenclature of Maharashtra
 - (2) Teaching of Mahanubhav
 - (3) Explain the term 'Varkari'
 - (4) Sagan Bhau
 - (5) Vaman Pandit
 - (6) Music in Medieval Maharashtra.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) महाराष्ट्र संस्कृतीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
 - (2) मराठी लोकांच्या व्युत्पत्ती विषयीचे विविध मतप्रवाह स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) महाराष्ट्र धर्म संकल्पनेचे सामाजिक, राजकीय व धार्मिक संदर्भ स्पष्ट करा.
 - (2) सूफी संप्रदायाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]

- (1) मराठी भाषेच्या व्युत्पत्ती विषयीचा आढावा घ्या.
- (2) बखर वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (3) इस्लामी संस्कृतीचा मराठी लोक व साहित्यावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
- (4) मराठेकालीन स्थापत्यकलेची वैशिष्ट्ये सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) महाराष्ट्र नामाभिदान
- (2) महानुभवांची शिकवण
- (3) 'वारकरी' संकल्पना स्पष्ट करा
- (4) सगन भाऊ
- (5) वामन पंडित
- (6) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील संगीत.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-105

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper III

(Social Background of Dalit Movement in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Explain the nature of caste system and state its demerits.
- (2) Explain the term 'Dalit' with references to the views of various thinkers.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) How does the Buddhist philosophy support to arise social equality ? Discuss.
- (2) State the contribution of Marathi Saint in the context of social equality.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Explain the causes responsible for the rise of Bhakti movement.

P.T.O.

- (2) State the contribution of Shivaram Janba Kamble in creating social awareness amongst Dalit.
 - (3) State the importance of Arya Samaj in social reform movement.
 - (4) Assess the contribution of Satyashodhak Samaj in the social awareness.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Untouchability.
 - (2) Saint Dnyaneshwar's Universal Unity.
 - (3) Saint Chokha Mela.
 - (4) An equalitarian work of Mahatma Phule.
 - (5) Kisan Faguji Bansode.
 - (6) Teaching of Prarthana Samaj.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) जातीव्यस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करून त्याचे दोष सांगा.
 - (2) विविध विचारवंतांच्या विचारांचा संदर्भ देवून 'दलित' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) सामाजिक समता निर्माण करण्यात बौद्ध तत्व ज्ञान कसे सहाय्यभूत ठरले ? चर्चा करा.
 - (2) सामाजिक समतेच्या संदर्भात मराठी संतांचे योगदान सांगा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) भक्ती चळवळीच्या उदयास कारणीभूत ठरलेली कारणे स्पष्ट करा.
- (2) दलितांमध्ये सामाजिक जाणीवा निर्माण करण्यात शिवराम जाणबा कांबले यांनी दिलेले योगदान सांगा.
- (3) समाज सुधारणा चळवळीतील आर्य समाजाचे महत्व सांगा.
- (4) सामाजिक जाणीव जागृतीत सत्यशोधक समाजाने दिलेल्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) अस्पृश्यता
- (2) संत ज्ञानेश्वरांची विश्वात्मक एकता
- (3) संत चोखा मेळा
- (4) महात्मा फुल्यांचे समतावादी कार्य
- (5) किसन फागुजी बनसोडे
- (6) प्रार्थना समाजाची शिकवण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-106

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper IV

[History and Philosophy of Science and Technology

(Development in the West)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the scientific method with examples.

(2) Evaluate the development of science and technology in the Egypt civilization.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the relation between Church and Science.

(2) Describe the Copernican Revolution.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Highlight the significance of the Galilean Revolution.

(2) Explain the salient features of Industrial Revolution.

P.T.O.

- (3) Examine the impact on technological progress made by the use of steam and electricity.
- (4) Trace the impact of science and technology on the economic life.
4. Write the short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) What is science ?
- (2) Science and technology in the Rome civilization
- (3) Newton
- (4) What is 'Renaissance' ?
- (5) Telephone
- (6) Petroleum products.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा. [20]
- (1) वैज्ञानिक पद्धत उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- (2) इजिप्त संस्कृतीतील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या विकासाचे मुल्यमापन करा.
2. खालीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) चर्च आणि विज्ञान यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- (2) कोपर्निकन क्रांतीचे वर्णन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) गॅलिलिअन क्रांतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) औद्योगिक क्रांतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (3) वाफेचा आणि विद्युतशक्तीच्या वापरामुळे तंत्रज्ञानातील प्रगतीवर झालेल्या परिणामांचे मुल्यांकन करा.
- (4) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा आर्थिक जीवनावर झालेल्या परिणामांचा मागोवा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) विज्ञान म्हणजे काय ?
- (2) रोमन संस्कृतीतील विज्ञान आणि तंत्रज्ञान
- (3) न्युटन
- (4) प्रबोधन म्हणजे काय
- (5) टेलिफोन
- (6) पेट्रोलियम पदार्थ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-107

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper V

[USA : From Isolation to Hegemony (1865 to 1989)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the causes and significance of the Spanish-American war.
 - (2) Explain the role of United States in the World War I.
2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Evaluate the United States foreign policy in the inter-war period.
 - (2) Explain the nature and causes of the Cold War.
3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Discuss the nature and importance of Wilson's 14 points.
 - (2) Explain the role of United States at the Paris Peace Conference.
 - (3) What was SEATO ? Explain its importance.
 - (4) Examine the foreign policy of President Truman.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Monroe Doctrine
- (2) Big stick Diplomacy
- (3) Pan Americanism
- (4) Berlin Crisis
- (5) Hegemony
- (6) NASA.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) स्पेन-अमेरिका युद्धाची कारणे व महत्व स्पष्ट करा.
- (2) पहिल्या महायुद्धातील अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) दोन महायुद्धांच्या काळातील अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे मुल्यमापन करा.
- (2) शीतयुद्धाचे स्वरूप व कारणे स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) विल्सनच्या चौदा मुद्द्यांचे स्वरूप व महत्व याची चर्चा करा.
- (2) पॅरिस शांतता परिषदेतील अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.
- (3) सिअॅटो काय होता ? त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- (4) अध्यक्ष ट्रुमन यांच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे परिक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मन्रो सिद्धान्त
- (2) मोठा दंडुका निती
- (3) सकल अमेरिकावाद
- (4) बर्लीन संघर्ष
- (5) प्रभुत्वतावाद
- (6) नासा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Compulsory Paper IV

(History and its Practice)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Bring out the distinguishing features of historical research.
- (2) What is heuristics ? Why is it used while performing analytical operations.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) 'Facts never speak for themselves the historian makes them speak'. Discuss.
- (2) Discuss the contribution of Nationalist Historiography to Indian History.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words : [20]

- (1) State the various types of research in history.

P.T.O.

- (2) How is the credibility of a document established ?
- (3) Explain the importance of footnotes in research.
- (4) Assess the role of myth in history.

4. Write notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Importance of hypothesis in research in history.
- (2) Importance of secondary sources
- (3) Exposition of research.
- (4) James Cunningham Grant Duff
- (5) Romila Thapar
- (6) Itihasa Purana Tradition.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) ऐतिहासिक संशोधनाची वैशिष्ट्ये विशद करा.
- (2) बाह्यांग परीक्षण म्हणजे काय ? विश्लेषणात्मक प्रक्रियेत ते का वापरले जाते ?

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) 'घटिते स्वतः बोलत नाहीत, इतिहासकार त्यांना बोलते करतो' चर्चा करा.
- (2) भारतीय इतिहासातील राष्ट्रवादी इतिहास लेखनाच्या योगदानाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) इतिहास संशोधनाचे विविध प्रकार सांगा.
- (2) कागदपत्रांची विश्वासहिता कशी निश्चित केली जाते ?
- (3) संशोधनात तळटिपांचे महत्व विशद करा.
- (4) इतिहासातील मिथिकांच्या भूमिकेचे मुल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) इतिहास संशोधनातील गृहीतकाचे महत्व
- (2) दुय्यम साधनांचे महत्व
- (3) संशोधनाचे सादरीकरण
- (4) जेम्स कनिंगहॅम ग्रँट डफ
- (5) रोमिला थापर
- (6) इतिहास पुराण परंपरा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-202

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Compulsory Paper V

(Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

- (1) Review the historiography of the study of Medieval India.
- (2) Critically examine the accounts of foreign travellers for the study of ideas and institutions in Medieval India.

2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]

- (1) Briefly discuss the methods of land revenue assessment and collection in Akbar's time.
- (2) Examine the importance of trade to the economy of Medieval South India.

3. Answer any *two* of the following in **250** words : [20]

- (1) Briefly discuss Ghazzali's views on formation of state.

P.T.O.

- (2) Highlight main features of Sufism in India.
 - (3) Discuss in brief the nature of internal trade under the Sultanate.
 - (4) Examine in brief the system of currency in Vijayanagar State.
4. Write notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Medievalism
 - (2) Importance of Factory Records
 - (3) Concept of Theocratic State
 - (4) Devadaya Land Grant
 - (5) Dadani
 - (6) Banjara.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) मध्ययुगीन भारताच्या इतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.
 - (2) मध्ययुगीन भारतीय संकल्पना व संस्था यांच्या अभ्यासासाठी परकीय प्रवाशांच्या वृत्तांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) अकबरकालीन जमीन महसूल आकारणी आणि वसुली यांच्या पद्धतीची थोडक्यात चर्चा करा.
 - (2) मध्ययुगीन दक्षिण भारताच्या अर्थव्यवस्थेतील व्यापाराच्या महत्वाचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (1) घझालीचा राज्यनिर्मिती विषयक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (2) भारतातील सुफीपंथाच्या ठळक वैशिष्ट्यावर प्रकाश टाका.
- (3) सुलतानशाही काळातील अंतर्गत व्यापाराच्या स्वरूपाची थोडक्यात चर्चा करा.
- (4) विजयनगर राज्यातील चलन पद्धतीची थोडक्यात चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीनता
- (2) फॅक्टरी रेकॉर्डचे महत्व
- (3) धर्मसत्ताक राज्याची संकल्पना
- (4) 'देवदाय' भूमीदान
- (5) दादणी
- (6) बंजारा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-203

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Paper 6 (Compulsory)

(Socio-Economic History of the Marathas)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Critically examine the foreign sources for the study of socio-economic history of the Marathas.
 - (2) Define the term Baluta and examine the nature of the Baluta system in Medieval Maharashtra.
2. Answer any *one* of the following in **500** words : [20]
 - (1) Explain the concept of Social Stratification. Do you agree with the view that society in medieval Maharashtra was a closed society. Justify your answer.
 - (2) Kasbas, towns and ports were the chief centres of trade under the Marathas. Discuss.
3. Answer any *two* of the following in **250** words : [20]
 - (1) Discuss the role of institutions of family and marriage in the social life of 17th and 18th Century Maharashtra.
 - (2) Examine the various measures adopted by the Maratha rulers to encourage agriculture.

P.T.O.

- (3) Explain the nature of textile industry and metal work industry under the Marathas.
- (4) Bring out the role played by banking houses in the economic life of Medieval Maharashtra.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Vishwagunadarsha Champu
- (2) Upari
- (3) Concept of social mobility
- (4) Primary education under the Marathas
- (5) Principles of land assessment
- (6) Hon.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या, परकीय साधनांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) 'बलुता' या संज्ञेची व्याख्या करा आणि मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील बलुता पद्धतीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) सामाजिक स्तरीकरण ही संकल्पना स्पष्ट करा मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील समाज बंदीस्त होता. या मताशी तुम्ही सहमत आहात का ? तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.
- (2) 'मराठे काळात कसबा, नगरे व बंदरे ही व्यापाराची प्रमुख केंद्रे होती.' चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) 17 व्या व 18 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील सामाजिक जीवनातील कुटुंब व विवाह संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (2) शेतीला उत्तेजन देण्यासाठी मराठाराज्यकर्त्यांनी आमलात आणलेल्या विविध योजनांची चर्चा करा.
- (3) मराठेकालीन वस्त्रोद्योग व धातूकाम उद्योगांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (4) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील आर्थिक जीवनात पेठयांनी बजावलेल्या भूमिकांचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) विश्वगुणादर्श चंपू
- (2) उपरी
- (3) सामाजिक गतीशिल्लेची संकल्पना
- (4) मराठेकालीन प्राथमिक शिक्षण
- (5) जमिनधाय निश्चितीची तत्व
- (6) होन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Optional Paper 8)

(Marathas in 17th and 18th Century Power Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the bases of Maratha Political Power.

(2) State the constituents of the 18th Century Maratha State. In what way did the changes in their relationships with each other reflect upon the nature of the Maratha State ?

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) State the circumstances which led to the establishment of the Maratha Confederacy. Discuss its achievements.

(2) Discuss the nature of expansion of Maratha power in Gujarat.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) Critically examine the Saranjamdari system.

(2) Give an account of Maratha activities in Bundelkhand upto 1761.

P.T.O.

- (3) Highlight the role played by Raghuji Bhosale in the expansion of Maratha power in Bengal and Orissa.
- (4) What is meant by Antarveda ? State its significance in 18th century power politics.
4. Write notes on any *four* of the following in **100** words : [20]
- (1) Chauth
- (2) Sardeshmukhi
- (3) Conquest and Stay Policy
- (4) Significance of Malwa
- (5) Malharrao Holkar
- (6) Importance of Krishna-Tungabhadra doab.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) मराठ्यांच्या राजकीय सत्तेच्या मुलधारांचे परीक्षण करा.
- (2) 18व्या शतकातील मराठा राज्याचे घटक सांगा. त्या घटकांच्या एकमेकामधील संबंधात झालेले बदल मराठा राज्याच्या स्वरूपावर कशारितीने परावर्तित झाले ?
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) मराठमंडळाच्या निर्मितीस कारणीभूत ठरलेली परिस्थिती सांगा. मराठमंडळाच्या कामगिरीची चर्चा करा.
- (2) गुजरातमधील मराठा सत्ता विस्ताराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]

- (1) सरंजामदारी पद्धतीचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) इ.स. 1761 पर्यंत मराठ्यांच्या बुंदेलखंडातील कार्याचा आढावा घ्या.
- (3) बंगाल व ओरिसा येथे मराठा सत्ताविस्तारात रघुजी भोसले यांनी पारपाडलेल्या भूमिकेवर प्रकाश टाका.
- (4) 'अंतर्वेद' याचा अर्थ सांगा. 18व्या शतकातील सत्ताराजकारणातील त्याचे महत्व सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) चौथ
- (2) सरदेशमुखी
- (3) जिंका व राहा धोरण
- (4) माळव्याचे महत्व
- (5) मल्हारराव होळकर
- (6) कृष्णा-तुंगभद्रा दुआबाचे महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-205

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Optional Paper 9)

Nature of Dalit Movement in Maharashtra

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Examine the contribution of Rajarshi Shahu Maharaj in solving the problems of untouchables.
- (2) Discuss the social ideology of Dr. Babasaheb Ambedkar.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Explain the background of the Kalaram Mandir Satyagraha and state its impact on the Dalit Movement.
- (2) Why did Dr. Babasaheb Ambedkar establish the All India Scheduled Castes Federation ? Examine its contribution.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following in **250** words : [20]

- (1) Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's position with regard to the Simon Commission.
- (2) Examine in brief the nature of the post Ambedkar Dalit Movement.
- (3) How far did the provisions of the Poona Pact Safeguard the interests of the Dalits ?
- (4) How did autobiographies in Dalit Literature strengthen the Dalit Movement ?

4. Answer any *four* of the following in **100** words : [20]

- (1) Deccan Ryot Association
- (2) 'Janata'
- (3) Parvati Satyagraha
- (4) Yeola Conference
- (5) Dadasaheb Gaekwad
- (6) Ambedkari Jalse.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) अस्पृश्यांच्या समस्या सोडविण्यामध्ये राजर्षी शाहू महाराज यांनी दिलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या सामाजिक तत्वज्ञानाची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) काळाराम मंदिर सत्याग्रहाची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा व त्याचा दलित चळवळीवरील प्रभाव सांगा.
- (2) ऑल इंडिया शेड्युल्ड कास्ट फेडरेशनची डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्थापना का केली ? या संस्थेच्या कामगिरीचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) सायमन कमिशन बाबत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (2) आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
- (3) दलित हितरक्षणाचे कार्य पुणे करारातील तरतूदींनी कितपत केले ?
- (4) दलित साहित्यातील आत्मवृत्तांनी दलित चळवळ कशी बळकट केली ?

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) डेक्कन रयत असोशिएशन
- (2) जनता
- (3) पर्वती सत्याग्रह
- (4) येवला परिषद
- (5) दादासाहेब गायकवाड
- (6) आंबेडकरी जलसे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-206

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Optional Paper 10)

Economic History of Medieval India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the military tenures in Medieval India.

(2) Discuss the main features of the land revenue system under the Mughals.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Assess the nature of the textile industry in the Medieval period.

(2) Do you agree that the 18th century was a period of economic prosperity ? Justify your answer.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Examine the main features of the Jagirdari system.

(2) Explain the role of the Banjara community in the internal trade in medieval India.

P.T.O.

- (3) Examine the system of currency of the Sultanate.
- (4) Give an account of the dyeing industry in medieval India.

4. Answer any *four* of the following questions in **100** words each : [20]

- (1) Agrahara
- (2) Varshasana
- (3) Saraf
- (4) Dadani
- (5) Varaha
- (6) Hundi.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन भारतातील लष्करी जमीनधारणा पद्धतीचे परीक्षण करा.
- (2) मुघलकालीन जमीन महसूल पद्धतीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन काळातील वस्त्रोद्योगाच्या स्वरूपाचे मूल्यमापन करा.
- (2) 18वे शतक हा आर्थिक भरभराटी चा काळ होता याच्याशी तुम्ही सहमत आहान का ? तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) जहागीरदारी पद्धतीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (2) मध्ययुगीन भारतातील अंतर्गत व्यापारातील बंजारा जमातीची भूमिका स्पष्ट करा.
- (3) सुलतानशाही काळातील चलन व्यवस्थेचे परीक्षण करा.
- (4) मध्ययुगीन भारतातील रंगकाम उद्योगधंद्याचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) अग्रहार
- (2) वर्षासन
- (3) सराफ
- (4) दादनी
- (5) वराह
- (6) हुंडी.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-207

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Optional Paper 13)

History of Science and Technology in India

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the contribution of ancient India to astronomy.

(2) Discuss medicine and nature studies in Medieval India.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Critically examine the British Policy of Introducing education of Western Science in India.

(2) Trace the recent developments in science in independent India.

3. Answer any *two* of the following in **250** words each : [20]

(1) Discuss the attitude towards hygiene in the Indus civilization.

(2) Discuss military technology in medieval India.

(3) Examine the development of Mathematics in Modern India.

(4) Discuss the Science Policy Resolution of 1958.

P.T.O.

4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Bead making technology in the Indus civilization
- (2) Sushruta
- (3) Jantar Mantar
- (4) Impact of Telegraph in British India
- (5) Jagadish Chandra Bose
- (6) Scientific temper.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) खगोलशास्त्रातील प्राचीन भारताच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- (2) मध्ययुगीन भारतातील वैद्यक व निसर्ग अभ्यास याची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) भारतामध्ये पाश्चिमात्य विज्ञानाच्या शिक्षणाचा प्रारंभ करण्याच्या ब्रिटीशांच्या धोरणाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) स्वतंत्र भारतामधील विज्ञानातील अलिकडील (Recent) प्रगतीचा मागोवा घ्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) सिंधु संस्कृतीमधील आरोग्यविषयक दृष्टीकोनाची चर्चा करा.
- (2) मध्ययुगीन भारतातील लष्करी तंत्रज्ञानाची चर्चा करा.
- (3) आधुनिक भारतातील गणिताच्या प्रगतीचे परीक्षण करा.
- (4) इ. स. 1958 च्या विज्ञान धोरण ठरावाची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) सिंधु संस्कृतीमधील मणी तयार करण्याचे तंत्रज्ञान
- (2) सुश्रुत
- (3) जंतर मंतर
- (4) ब्रिटिशकालीन भारतातील तारायंत्राचा प्रभाव
- (5) जगदिश चंद्र बोस
- (6) वैज्ञानिक वृत्ती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-301

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Core Paper No. 7

(Ancient and Medieval Civilization of the World)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Assess the contribution of China to the development of Arts and Science.
 - (2) Examine the socio-economic life of ancient Persian civilization.
2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the development of Literature in ancient Roman civilization.
 - (2) Trace the government system in ancient India with special reference to the Vedic literature.
3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the socio-economic life in Mesopotamia.
 - (2) Bring out the significance of Arabian civilization.

P.T.O.

- (3) Explain the salient features of Feudal system in Medieval west.
- (4) Examine the religious beliefs and practices of the Greece civilization.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Mathura style of Art;
- (2) Gothic Architecture;
- (3) Holy Roman Empire;
- (4) Nature of 'Dark Ages';
- (5) Manorial system;
- (6) Absolute Monarchy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) कला आणि विज्ञानाच्या विकासात चीनने केलेल्या कामगिरीचे मूल्यांकन करा.
- (2) प्राचीन ईराणी संस्कृतीच्या सामाजिक-आर्थिक जीवनाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) प्राचीन रोमन संस्कृतीमधील साहित्याचा विकास स्पष्ट करा.
- (2) वैदिक साहित्याचा विशेष संदर्भात प्राचीन भारतातील शासनपद्धतीचा मागोवा घ्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मेसोपोटेमिया संस्कृतीतील सामाजिक-आर्थिक जीवन स्पष्ट करा.
- (2) अरेबीयन संस्कृतीचे महत्व विशद करा.
- (3) मध्ययुगीन पाश्चिमात्य जगतातील सरंजामी व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (4) ग्रीस संस्कृतीतील धार्मिक आचार-विचारांचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मथुरा कला शैली.
- (2) गॉथिक स्थापत्यकला.
- (3) पवित्र रोमन साम्राज्य.
- (4) अंधार युगाचे स्वरूप.
- (5) मॅनोरियल पद्धती.
- (6) निरंकुश राजेशाही.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-302

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Core Course No. 8

(Indian History : Challenges and Perspectives)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Examine the theories of the state advocated by Sukracharya and Ramachandra Pant Amatya.
- (2) What is 'Urbanisation' ? Explain its nature and types in Indian history.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) What is 'Feudalism' ? Examine the nature of Indian feudalism.
- (2) Define Capitalism. Explain the role of foreign capital in India under the British Government.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Explain the salient features of a welfare state.
- (2) State the socio-economic aspects of urban society.

P.T.O.

- (3) Examine the contribution of orientalism to the Indian history.
- (4) Mention the political and economic problems of Urbanisation in India.
4. Write short notes on any *four* of the following **100** words : [20]
- (1) Barani's Ideology of State;
- (2) Nature of Democratic state;
- (3) Philosophical foundation of orientalism;
- (4) Salient features of Democratic socialism;
- (5) Nature of Economic feudalism;
- (6) Objectives of Capitalism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) शुक्राचार्य आणि रामचंद्रपंत अमात्य यांच्या राज्य विषयक सिद्धांताचे परीक्षण करा.
- (2) नागरीकरण म्हणजे काय ? भारतीय इतिहासातील नागरीकरणाची प्रक्रिया विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) सरंजामशाही म्हणजे काय ? भारतीय सरंजामशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) भांडवलशाहीची व्याख्या करा. ब्रिटिशकालीन भारतातील परकीय भांडवलदारांची भूमिका विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) कल्याणकारी राज्याची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (2) नागरी समाजाचे सामाजिक-आर्थिक घटक सांगा.
- (3) पौर्वात्यवादाचे भारतीय इतिहासास लाभलेले योगदान स्पष्ट करा.
- (4) भारतातील शहरीकरणाच्या राजकीय व आर्थिक समस्या नमूद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) बरनीचे राज्यविषयक विचार;
- (2) लोकसत्ताक राज्याचे स्वरूप;
- (3) पौर्वात्यवादाची तात्विक बैठक;
- (4) लोकशाही समाजवादाची ठळक वैशिष्ट्ये;
- (5) सामंतवादाचे आर्थिक स्वरूप;
- (6) भांडवलशाहीची उद्दिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-303

MA. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Core Paper No. 9

(Economic History of Modern India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is 'Colonial Economy' ? State its economic impacts on India under the British rule.

(2) State the salient features of Mahalwari system and discuss its merits and demerits.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is 'Deindustrialization' ? State its consequences.

(2) Assess the fiscal system adopted by the Government of India Act, 1919.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain the salient features of permanent settlement system.

(2) What were the effects of the commercialization of agriculture under the British rule in India ?

P.T.O.

- (3) Explain the nature of free trade phase of colonial economy.
- (4) Bring out the development of Railways under the British rule in India.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Merits of Ryotwari System
- (2) Nature of Economic Imperialism
- (3) Constitution of Tata Iron and Steel Company
- (4) Niemeyer Award
- (5) Shipping Industry
- (6) Significance of Indigenous Banking.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) 'वसाहतिक अर्थव्यवस्था' म्हणजे काय ? त्याचा ब्रिटिश राजवटीतील भारतावरील आर्थिक प्रभाव विशद करा.
 - (2) महालवारी पद्धतीची ठळक वैशिष्ट्ये सांगून तिच्या गुण-दोषांची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) 'अनुद्योगिकरण' म्हणजे काय ? त्याचे परिणाम सांगा.
 - (2) 1919 च्या भारत सरकार विषयक कायदानुसार स्विकारण्यात आलेल्या वित्तीय व्यवस्थेचे मूल्यांकन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) कायमधारा पद्धतीची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (2) ब्रिटिश राजवटीतील भारतावर शेतीच्या व्यापारीकरणामुळे काय परिणाम झाले?
- (3) वसाहतवादी अर्थव्यवस्थेतील 'खुलया व्यापार अवस्थेचे' स्वरूप स्पष्ट करा.
- (4) ब्रिटिशकालीन भारतातील रेल्वेच्या विकासाचा मागोवा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** टिपांची उत्तरे प्रत्येकी **100** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) रयतवारी पद्धतीचे गुण
- (2) आर्थिक साम्राज्यवादाचे स्वरूप
- (3) टाटा आयरन व स्टील कंपनीचे योगदान
- (4) नेमिअर निवाडा
- (5) जहाज उद्योगाचे स्वरूप
- (6) सराफी पेढी पद्धतीची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-304

M.A. (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper No. 15

(Maharashtra in the 19th Century : Structural Changes)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) What is 'Social Mobility' ? Do you think that Maharashtrian society was a closed society at the beginning of the 19th century ? Why ?
- (2) Explain the salient features of the British Revenue System in Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) What is 'Constitutionalism' ? How was the social life in 19th century Maharashtra influenced by it ?
- (2) Examine the ideological impact of Liberalism on the intellectuals in Maharashtra.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Explain the salient features of Romanticism.

P.T.O.

- (2) State the causes of the rise of middle class in Maharashtra.
- (3) Examine the nature of Economic Nationalism in Maharashtra.
- (4) Analyse the role of Bombay Association in creating national consciousness among the people of Maharashtra.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Rise of Bureaucracy
- (2) Ideological impact of utilitarianism
- (3) Nature of Non-Brahmin movement
- (4) Social stratification
- (5) Political Nationalism
- (6) Contribution of Pune Sarvajanik Sabha.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 'सामाजिक गतिशीलता' म्हणजे काय ? 19 व्या शतकाच्या पूर्वार्धातील महाराष्ट्रीयन समाज हा एक बंदिस्त समाज होता, असे तुम्हास वाटते कां ? कां ?
- (2) महाराष्ट्रातील ब्रिटिश-महसूल व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 'घटनात्मकवाद' म्हणजे काय ? 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रीय सामाजिक जीवन त्यामुळे कसे प्रभावित झाले ?
- (2) महाराष्ट्रातील बुद्धीमंतांवरील उदारमतवादी विचारप्रणालीच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) स्वच्छंदतावादाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) महाराष्ट्रातील मध्यम वर्गाच्या उदयाची कारणे सांगा.
- (3) महाराष्ट्रातील आर्थिक-राष्ट्रवादाचे स्वरूप विशद करा.
- (4) महाराष्ट्रातील लोकांमध्ये राष्ट्रीय जागृती घडवून आणण्यात बॉम्बे असोशियनच्या कार्याचे विश्लेषण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) नोकरशाहीचा उदय
- (2) उपयुक्ततावादाचा प्रभाव
- (3) ब्राह्मणेतर चळवळीचे स्वरूप
- (4) सामाजिक स्तरिकरण
- (5) महाराष्ट्रातील राजकीय राष्ट्रवाद
- (6) पुणे सार्वजनिक सभेचे योगदान.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-305

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper No. 16

[(British Administrative Policies in India (1765-1892)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Examine the provisions of the Regulating Act of 1773.
- (2) Trace the growth of Executive under the rule of British East India Company.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) How did the Utilitarian Philosophy influence the Land revenue policy in British India ?
- (2) Explain the Educational Policy of the British Government from 1765 to 1892.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) What are the economic policies of East India Company in India ?

P.T.O.

- (2) Examine the East India Company's policy towards the Native rulers.
 - (3) How did the Indians respond to the British Policy towards the press ?
 - (4) Assess the demerits of the Indian Council Act of 1892.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Policy of de-industrialisation
 - (2) Doctrine of Lapse
 - (3) Define 'Commercialization of Agriculture'.
 - (4) Recommendations of Stracchi-Commission
 - (5) Political significance of Queen's Proclamation.
 - (6) Importance of the Indian Council Act of 1861.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) 1773 च्या नियंत्रण कायद्यातील तरतुदींचे मुल्यांकन करा.
 - (2) ब्रिटिश ईस्ट इंडिया कंपनीच्या काळातील कार्यकारी संस्थेच्या विकासाचा मागोवा घ्या.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नांचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
 - (1) उपयुक्ततावादी तत्वज्ञानाचा भारतातील जमीन महसूल पद्धतीवर कसा प्रभाव पडला ?
 - (2) 1765 ते 1892 या कालखंडातील ब्रिटिश सरकारचे शैक्षणिक धोरण स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) भारतातील ईस्ट इंडिया कंपनीची आर्थिक धोरणे काय होती ?
- (2) एतद्देशीय सत्ताधान्यां बरोबर ईस्ट इंडिया कंपनीच्या असलेल्या धोरणांचे परीक्षण करा.
- (3) ब्रिटिशांच्या वृत्तपत्र विषयक धोरणाला भारतीयांनी कसा प्रतिसाद दिला ?
- (4) 1892 च्या भारतीय कायदेमंडळ विषयक कायद्यातील उणीवांचे मूल्यांकन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) अनुद्योगिकरणाचे धोरण
- (2) खालसा तत्व
- (3) शेतीच्या व्यापारीकरणाचा अर्थ
- (4) स्ट्रॅची आयोगाच्या शिफारशी
- (5) राणीच्या जाहिरनाम्याचे राजकीय महत्व
- (6) 1861 च्या भारतीय कायदेमंडळ विषयक कायद्याचे प्रशासकीय महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-306

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Optional Paper No. 17)

(Gender and Indian History)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Take a review of Gender Historiography.

(2) Examine the Marxist approach of Feminism.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Assess the ideology of Betty Friedan and Simone de-Beauvoir on Patriarchy.

(2) Explain the relationship between political structure and the position of women in India.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) State the salient features of liberal approaches to the Feminism.

(2) How the caste factor have affected the life of women in India ?

P.T.O.

- (3) What do you know about the post-modern feminism ?
- (4) State the ideal model of women according to the Indian religion.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Uma Chakravarti
- (2) Radical approach to feminism
- (3) Define 'Emancipation of women'
- (4) Economy and women
- (5) Merits of patriarchy
- (6) Philosophy of women in Jainism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) लिंगभावविषयक इतिहास लेखनशास्त्राचा आढावा घ्या.
- (2) स्त्रीवादाच्या मार्क्सवादी दृष्टीकोनाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) पितृप्रधान व्यवस्थेवरील बेटी फ्रिडन व सायमन डे बेव्होर यांच्या विचारांचे मूल्य-मापन करा.
- (2) राजकीय संरचना आणि भारतातील स्त्रियांचे स्थान यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]

- (1) स्त्रीवाद विषयक उदारमतवादी विचार प्रवाहाची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (2) भारतातील स्त्री जीवनावर जात या घटकाने कसा परिणाम केला आहे ?
- (3) स्त्रीवादाच्या उत्तर-आधुनिक दृष्टीकोनाविषयी तुम्हांस काय माहिती आहे ?
- (4) हिंदू धर्मशास्त्रानुसार स्त्रीयांची आदर्श प्रतिमाने सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) उमा चक्रवर्ती
- (2) स्त्रीवादी पुरोगामी दृष्टीकोन
- (3) 'स्त्रीयांची बंधमुक्ती'चा अर्थ
- (4) अर्थव्यवस्था आणि भारतीय स्त्रीया
- (5) पितृसत्ताक पद्धतीचे गुण
- (6) जैन धर्मातील स्त्रीविषयक तत्वज्ञान.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-307

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Optional Paper No. 18)

(East Asia : China, 1900-2000)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Take a brief survey of China in the 19th Century.

(2) Evaluate the role of Dr. Sun-Yat Sen in the Chinese Nationalist Revolution.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Examine the relations between the Komingtang and the Communist Party in China.

(2) Assess the Chinese foreign policy with USSR from 1950 to 2000 A.D.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain the significance of cultural revolution in China.

P.T.O.

- (2) State the salient feature of military system in modernisation of China.
 - (3) Review the progress of China in the field of science and technology from 1980 to 2000 A.D.
 - (4) Explain the Agricultural reforms in Communist China.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Open Door Policy
 - (2) Political significance of People's Republic
 - (3) Importance of Long March
 - (4) Ideology of Mao-Tse-Tung
 - (5) Nature of Commune's
 - (6) Political significance of Tiananmen incident

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा. [20]
 - (1) 19व्या शतकातील चीनचा थोडक्यात आढावा घ्या.
 - (2) चीनी राष्ट्रवादी क्रांतीतील डॉ. सन-यत्-सेनच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) चीनमधील साम्यवादी पक्ष आणि कोमिंगटाँग यांच्यातील संबंधांचे परीक्षण करा.
 - (2) 1950 ते 2000 या कालखंडातील चीनचे रशियाशी असलेल्या परराष्ट्र विषयक धोरणाचे मूल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]

- (1) चीन मधील सांस्कृतिक क्रांतीचे महत्व स्पष्ट करा.
- (2) चीनच्या आधुनिकीकरणातील लष्कर व्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- (3) 1980 ते 2000 या काळातील चीनमधील विज्ञान व तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रातील प्रगतीचा आढावा घ्या.
- (4) साम्यवादी चीनमधील शेतीविषयक सुधारणा विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) मुक्तद्वार धोरण
- (2) लोकसत्ताक गणराज्याचे राजकीय महत्व
- (3) प्रदिर्घ आगे कूचचे महत्व
- (4) माओत्से-तुंगची विचारप्रणाली
- (5) कम्युन्सचे स्वरूप
- (6) तैनानमेन प्रसंगाचे राजकीय महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Core Paper No. 10)

(History of Modern India (1857-1971))

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Examine the modernity of India and its synthetic nature
- (2) Explain Bipan Chandra's views regarding the safety valve theory.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Critically examine the nature of Indian Nationalism.
- (2) Attempt a comparative study of the Moderates and Extremists philosophies.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Examine the causes for the rise of Economic Nationalism in India.
- (2) How did the national movement begin as a mass movement before the advent of Mahatma Gandhi ?

P.T.O.

- (3) The freedom struggle was as a “war of position”. Do you agree with this statement ? Why ?
- (4) Explain the significance of Secularism in the national integration.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Nature of Indian Renaissance
 - (2) Objectives of Bombay Association
 - (3) Philosophy of Revolutionaries
 - (4) Preamble of Indian Constitution
 - (5) Define modernity
 - (6) Salient features of mixed economy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) भारताची आधुनिकता आणि तिचे समन्वयात्मक स्वरूप विशद करा.
 - (2) ‘सुरक्षा झडप सिद्धांता’ विषयी बिपन चंद्र यांचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) भारतीय राष्ट्रवादाच्या स्वरूपाचे चिकित्सक परीक्षण करा.
 - (2) मवाळ आणि जहाल तत्वज्ञानाचा तौलनिक अभ्यास करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]

- (1) भारतातील आर्थिक राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणमिमांसा करा.
- (2) म. गांधीच्या आगमनापूर्वी राष्ट्रीय आंदोलन जनआंदोलन होण्यास कशी सुरुवात झाली ?
- (3) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळ हे भूमिका युद्ध होते, या विधानाशी तुम्ही सहमत आहात काय ? कां ?
- (4) राष्ट्रीय एकात्मतेतील धर्मनिरपेक्षवादाचे महत्व स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) भारतीय प्रबोधनाचे स्वरूप
- (2) बॉम्बे असोशियशनची उद्दिष्टे
- (3) क्रांतीकारकांचे तत्वज्ञान
- (4) भारतीय राज्यघटनेचा सरनामा
- (5) आधुनिकतेची व्याख्या करा
- (6) संमिश्र अर्थव्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Core Paper No. 11)

(Intellectual History of the Modern West)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) What is the 'Age of Enlightenment' ? Explain its impact to the intellectual History of the Modern West.
- (2) Explain the concept, 'Humanism'. What was its impact on British India ?

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Explain the philosophical foundations of Marxist Ideology towards the socialism and communism.
- (2) What is 'post-modernism' ? Mention its salient features.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) What is 'Reformation' ? Explain its nature and contribution to the modern west.
- (2) State the impact of scientific progress in the modern west.

P.T.O.

- (3) Examine the similarities and differences between the socialism and communism.
- (4) Discuss the nature of Indian Nationalism.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Economic Nationalism
- (2) Define Darwinism
- (3) Problems of Internationalism
- (4) Demerits of Totalitarianism
- (5) Nature of Democracy
- (6) Historical Materialism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) 'बुद्धी प्रामाण्यवादाचे युग' म्हणजे काय ते सांगून त्याचा आधुनिक पाश्चिमात्यांच्या वैचारिक इतिहासावरील प्रभाव विशद करा.
- (2) मानवतावाद ही संकल्पना स्पष्ट करा. ब्रिटिशकालीन भारतावर त्याच्या कोणता प्रभाव पडला ?
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) मार्क्सवादी विचारप्रणालीनुसार समाजवाद आणि साम्यवादाची तात्विक बैठक स्पष्ट करा.
- (2) 'उत्तर-आधुनिक वाद' म्हणजे काय ? त्याची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) धर्मसुधारणा म्हणजे काय ? त्याचे स्वरूप आणि आधुनिक पाश्चिमात्य जगतास लाभलेले योगदान विशद करा.
- (2) आधुनिक पाश्चिमात्यांवरील वैज्ञानिक प्रगतीचा प्रभाव सांगा.
- (3) समाजवाद आणि साम्यवाद यांच्यातील साम्य व भेद स्पष्ट करा.
- (4) भारतीय राष्ट्रवादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) आर्थिक राष्ट्रवाद
- (2) डार्विनवादाचा अर्थ
- (3) आंतरराष्ट्रवादाच्या समस्या
- (4) सर्वकषवादाचे दोष
- (5) लोकशाहीचे स्वरूप
- (6) ऐतिहासिक भौतिकवाद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-403

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Core Paper No. 12)

World After World War II [1945-2000]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Give an account of the origin and nature of the Cold War and its impact on Korean War.

(2) Examine the causes and consequences of disintegration of the USSR.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the nature of Berlin Crisis. What was its significance in the Cold War ?

(2) Bring out the political achievements of Non-Aligned movement during the period of your study.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Explain the objectives of the NATO. What role did it play in the Cold War ?
- (2) Examine the causes of the Arab-Israel conflicts.
- (3) State the political significance of Vietnam War.
- (4) Assess the role of Warsaw Pact as Military Alliances.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Aims of ANZUS Alliance
- (2) The concept of Perestroika
- (3) Significance of First Indo-China War
- (4) Meaning of Non-Alignment Movement
- (5) Salient features of Oil Politics
- (6) Achievement of PLO.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) शीतयुद्धाच्या उदयाचे स्वरूप सांगून त्याचा कोरीया युद्धावरील प्रभावाचा वृत्तांत द्या.
- (2) सोव्हिएट संघराजाच्या विघटनाची कारणे व परिणामांचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

- (1) बर्लिन समस्येचे स्वरूप स्पष्ट करा. तिचे शीत युद्धातील महत्व काय होते ?
- (2) तुमच्या अभ्यासक्रमाच्या कालखंडातील अलिप्ततावादी चळवळीचे राजकीय कामगिरी नमूद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]

- (1) नाटो (NATO) ची उद्दिष्टे स्पष्ट करा. शीतयुद्धात नाटोसंघटनेने कोणती भूमिका बजावली ?
- (2) अरब-इस्रायल संघर्षाची कारणमिमांसा करा.
- (3) व्हिएटनाम युद्धांचे राजकीय महत्व विशद करा.
- (4) लष्करी संघटन म्हणून वासा कराराच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) ॲन्झुस (ANZUS) संघटनेचे हेतू
- (2) पेरिस्ट्रोईका (Perestroika) संकल्पना
- (3) पहिल्या इंडो-चायना युद्धाचे महत्व
- (4) अलिप्ततावाद चळवळीचा अर्थ
- (5) तेलाच्या राजकारणाची वैशिष्ट्ये
- (6) पॅलेस्टाईन मुक्ती संघटनेची (PLO) कामगिरी.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Optional Paper 19)

(Nature of Transformation in 19th Century Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What was the contribution of Mahatma Phule to the movement aiming at the Emancipation of women ?

(2) “Literature is a social product and a social force.” Discuss with special reference to Marathi literature in the 19th century.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Review the emergence and growth of the caste system.

(2) Explain the significance of Industrial growth on the economy of Maharashtra.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) State the principles of Paramahansa Mandali and examine its achievements.

(2) Examine the causes of Rural-Urban dichotomy.

P.T.O.

- (3) “The Renaissance in Maharashtra was a bridge that connected medieval and modern ages.” Elucidate.
- (4) Why did the 19th century intellectuals in Maharashtra regard knowledge as power ?
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Nature of Gender Historiography.
- (2) What is ‘Demographic Movement’ ?
- (3) Objectives of Satyashodhak Samaj.
- (4) Salient features of the “Commercialization of Agriculture”.
- (5) Historical consciousness in Maharashtra.
- (6) Define counter-cultural movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) स्त्रियांची बंधमुक्ती साधण्याच्या उद्देशाने झालेल्या चळवळीला महात्मा फुले यांचे योगदान काय होते ?
- (2) “साहित्य ही सामाजिक निर्मिती आणि सामाजिक शक्ती असते.” 19व्या शतकातील मराठी साहित्याच्या विशेष संदर्भात चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) जाती व्यवस्थेचा उगम आणि वाढीचा आढावा घ्या.
- (2) महाराष्ट्रातील अर्थकारणात औद्योगिक विकासाचे महत्व विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) परमहंस मंडळीची प्रमुख तत्वे सांगून त्याच्या कामगिरीचे परीक्षण करा.
 - (2) ग्रामीण-शहरी दरी निर्माण होण्याची कारणमिमांसा करा.
 - (3) “महाराष्ट्रातील प्रबोधन हा मध्ययुग आणि आधुनिक युग यांना जोडणारा सेतू होता.” विशद करा.
 - (4) 19व्या शतकातील महाराष्ट्रीयन विचारवंतांनी विद्या हे बळ कां मानले ?
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) लिंगभावविषयक इतिहास लेखनाचे स्वरूप.
 - (2) ‘लोकसंख्येचे स्थानांतर’ म्हणजे काय ?
 - (3) सत्यशोधक समाजाची उद्दिष्टे.
 - (4) शेतीच्या व्यापारीकरणाची वैशिष्ट्ये.
 - (5) महाराष्ट्रातील ऐतिहासिक जाणीवा.
 - (6) प्रतिसांस्कृतिक चळवळीची व्याख्या करा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-405

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper No. 20

(Socio-Religious Reform Movements in South India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* the following questions in **500** words : [20]

- (1) Evaluate the role played by Alluri Sitaramarajulu in the socio-religious reform movement of Andhra Pradesh.
- (2) What is meant by 'Non-Brahmin Movement' ? What were the causes of the rise of this movement in Tamil Nadu ?

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Evaluate the contribution of Annadurai as a social reformer in Tamil Nadu.
- (2) Give a brief survey of religious reform movements in 19th Century India.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Write about Self-respect Movement in Tamil Nadu.
- (2) Give an account of Social Legislation in Mysore.

P.T.O.

- (3) What do you know about 'Sri Narayana Movement in Kerala ?
- (4) Discuss the contribution of E.V. Ramaswamy Periyar as a social reformer.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Objectives of Veeresalingam Movement
- (2) Nature of Rule in Mysore
- (3) Reforms of Justice Party
- (4) Vaikom Satyagraha
- (5) Social work by Narayana Movement
- (6) Teaching of Annadurai.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) आंध्र प्रदेशातील सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळीत अल्लूरी सीतारामराजू यांनी केलेल्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
- (2) 'ब्राह्मणेतर चळवळ' म्हणजे काय ? तामीळनाडूमधील या चळवळीच्या उदयाची कारणे कोणती ?

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) तामीळनाडूमधील समाजसुधारक म्हणून अण्णादुराई यांच्या कार्याचे मूल्यांकन करा.
- (2) 19व्या शतकातील भारतातील धार्मिक सुधारणा चळवळीचा थोडक्यात आढावा घ्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) तामीळनाडूमधील आत्मसन्मानाच्या चळवळीबद्दल माहिती लिहा.
- (2) म्हैसूरमधील सामाजिक विधी नियमांचा वृत्तांत द्या.
- (3) केरळमधील श्री नारायण चळवळीबद्दल तुम्हांस काय माहिती आहे ?
- (4) समाज सुधारक म्हणून ई. व्ही. रामास्वामी पेरियार यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** थोडक्यात टिपा प्रत्येकी **100** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) विरशैलिंगम चळवळीची वैशिष्ट्ये
- (2) म्हैसूरमधील कायद्याचे स्वरूप
- (3) जस्टिस पार्टीच्या सुधारणा
- (4) वायकोम सत्याग्रह
- (5) नारायण चळवळीचे सामाजिक कार्य
- (6) अण्णादुराईची शिकवण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-406

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

Optional Paper No. 21

(Urban History)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* the following questions in **500** words : [20]

- (1) Discuss the factors leading to the Second Urbanisation in Indian History.
- (2) Give an account of the relationship between Urbanisation and Industrial towns.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]

- (1) Describe the main features of urbanisation under colonialisation.
- (2) State the main features of urbanisation of Sangam period in South India.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) State the literary sources for the study of Urban History.
- (2) Discuss the process of establishment and types of towns in Mauryan period as depicted in Kautilya's Arthashastra.

P.T.O.

(3) Explain about Hinterland of city.

(4) What is Urban decay ?

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each. [20]

(1) Define the term Urbanisation.

(2) Local life of Indus Valley.

(3) Elements of city planning of Harappa.

(4) Urban Revolution.

(5) Development of ports.

(6) Cantonment and development of city.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तरे **500** शब्दांत लिहा : [20]

(1) भारताच्या इतिहासातील दुसऱ्या नागरीकरणास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांची चर्चा करा.

(2) नागरीकरण आणि औद्योगिक शहरे यांचेतील संबंधाचा आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [10]

(1) वसाहतकालीन नागरीकरणाच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

(2) दक्षिण भारतातील संगम कालखंडातील नागरीकरणाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : 20]
- (1) नागरी इतिहासाच्या अभ्यासाची वाङ्मयीन साधने सांगा.
 - (2) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र या ग्रंथाच्या आधारे मौर्य काळातील नगरांची प्रक्रिया आणि प्रकार यांची चर्चा करा.
 - (3) शहरांचा पार्श्वप्रदेश याचे स्पष्टीकरण द्या.
 - (4) नगरांची अवनती (ऱ्हास) म्हणजे काय.
4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार**वर प्रत्येकी **100** शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा : [20]
- (1) नागरीकरण ही संज्ञा स्पष्ट करा.
 - (2) सिंधू संस्कृतीमधील लोकजीवन.
 - (3) हरप्पा नगरनियोजनाचे घटक.
 - (4) नागरी क्रांती.
 - (5) बंदरांचा विकास.
 - (6) सौन्निकी छावणी आणि नगरविकास.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

[3905]-407

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2011

HISTORY

(Optional Paper No. 22)

[East Asia : Japan (1853-2000)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* the following questions in **500** words : [20]

(1) How does the Meiji Restoration led to the all-round progress of Japan ? Discuss.

(2) Explain the process of Japan's early western contact and state its impact.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the various stages of the rise of Japan as World Power.

(2) Examine the role played by General MacArthur in the reorganisation and reconstruction of Japan.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Define the term 'Modernism' and explain the process of Modernisation in Japan.

P.T.O.

- (2) To bring out the nature of Anglo-Japan Pact (1902).
- (3) Why did Japan attack on Pearl Harbour ? What were its effects ?
- (4) Examine the relation between Russo-Japan after 1952.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Nature of Feudalism in Japan
- (2) Treaty of Portsmouth
- (3) Paris Peace Conference and Japan
- (4) Twenty one Demands of Japan
- (5) General Tojo
- (6) Japan and UNO.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) जपानच्या सर्वांगीण प्रगतीस मेईजी पुनर्स्थापना कशी सहाय्यभूत ठरली ? चर्चा करा.
- (2) जपानच्या पश्चिमात्यांशी आलेल्या प्रारंभीक संबंधांची प्रक्रिया स्पष्ट करा व त्याचा प्रभाव सांगा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) एक जागतिक शक्ती म्हणून जपानच्या उदयातील विविध टप्पे स्पष्ट करा.
- (2) जपानच्या पुनर्संघटन व पुनर्रचनात जनरल मॅक-ऑर्थरने बाजवलेल्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 'आधुनिकता' या संज्ञेची व्याख्या करा व जपानमधिल आधुनिकीकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (2) इंग्लंड-जपान कराराच्या (1902) स्वरूपाचा आढावा घ्या.
- (3) जपानने पर्लहर्बरवर हल्ला का केला ? त्याचे काय परिणाम झाले ?
- (4) 1952 नंतरच्या रशिया-जपान संबंधाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर संक्षिप्त टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) जपानमधिल सरंजामशाहीचे स्वरूप
- (2) पोर्टस्माऊथचा तह
- (3) जपान व पॅरिस शांतता परिषद
- (4) जपानच्या एकवीस मागण्या
- (5) जनरल टोजो
- (6) जपान व युनो (UNO).